

4. Денисов С.Ф. Кримінальна відповідальність за злочини проти громадської моралі (ст. 210, 211, 211-1 КК України): дис. кандидата юрид. Наук: 12.00.08 / Денисов Сергій Федорович. – К., 1996.– 120 с.

5. Денисов С.Ф. Кримінально-правова охорона громадської моралі: [наукове видання] / Сергій Федорович Денисов.—Запоріжжя: Юридичний ін-т МВС України, 1998.— 42 с.

Даценко В.В.

(наук. кер. – викладач вищої категорії Коваленко С.В.)

студент III курсу Полтавського нафтового геологорозвідувального технікуму ПолтНТУ імені Юрія Кондратюка

ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ

В умовах розбудови правової держави та формування громадянського суспільства однією з гарантій прав і свобод учасників цивільних відносин є належний правовий захист.

Інститут захисту цивільних прав в цілому та окремі його аспекти досліджували відомі вчені: М.М. Агарков, С.С. Алексєєв, Т.В. Боднар, В.І. Борисова, А.С. Довгерт, І.В. Жилінкова, О.В. Дзера, Н.С. Кузнєцова, В.В. Луць, Р.А. Майданик, Н.М. Мироненко, О.Я. Підпригора, В.П. Федоренко, Є.О. Харитонов, Я.М. Шевченко та інші дослідники [3, с. 143].

Згідно ч. 1 ст. 15 Цивільного кодексу України: «Кожна особа має право на захист свого цивільного права у разі його порушення, невизнання або оспорювання» [4].

Крім захисту цивільного права ч. 2 ст. 15 Цивільного кодексу України передбачає право на захист інтересу. На думку науковця І. Венедіктової, термін «інтерес» міститься майже в 90-ти нормах ЦК України, і сам факт закріплення його існування, а тим більше юридичного захисту, є значним кроком у розбудові громадянського суспільства. Легального тлумачення терміна «охоронюваний законом інтерес» не існує, а аналіз досягнень наукової доктрини і положень норм законодавства дозволяють дійти висновку, що охоронюваний законом інтерес у цивільному праві слід розуміти як усвідомлене суб'єктом права домагання отримати певне матеріальне (нематеріальне) благо або змінити правовий статус, що спонукає суб'єктів права вчиняти конкретні дії чи, навпаки, утримуватися від них, перебуває у правовому полі та забезпечене в реалізації підтримкою держави, здійснюється у формі дозволу і відбивається у конкретних правовідносинах [1, с. 80].

Право на захист кожний учасник цивільних правовідносин здійснює на свій розсуд за власним волевиявленням. У кожному конкретному випадку особа, права та інтереси якої порушені, самостійно вирішує усі питання, пов'язані із вибором засобів захисту та їх практичною реалізацією.

Цивільний кодекс України проводить класифікацію видів захисту залежно від суб'єкта його здійснення: судом (ст. 16 ЦК України), Президентом України, органами державної влади, органами влади АРК, органами місцевого самоврядування (ст. 17 ЦК України), нотаріусом (ст. 18 ЦК України), самозахист (ст. 19 ЦК України).

Науковці здійснюють класифікацію форм захисту цивільних прав за різними критеріями.

За радянської доби С.В. Курилев форми захисту цивільних прав і законних інтересів пропонував класифікувати за характером зв'язку юрисдикційного органу зі сторонами спору, виділяючи при цьому: 1) вирішення справи за допомогою юрисдикційного акту однієї зі сторін спірних правовідносин; 2) вирішення справи за допомогою акту органу, що не є учасником спірних правовідносин, але пов'язаного з одним або обома учасниками спірного правовідношення певними правовими або організаційними зв'язками; 3) вирішення справи органом, що не є учасником спірних правовідносин і не пов'язаний з ними правовими або організаційними відносинами, крім процесуальних.

У новітню добу Є.У. Харитонов форми захисту цивільних прав класифікує залежно від природи юрисдикційного органу, що здійснює захист, виділяючи при цьому судову, адміністративну, нотаріальну, самозахисну і громадську: 1) судовий захист (ст. 55 Конституції, ст. 16 ЦК України); 2) адміністративний захист (ст. 17 ЦК України); 3) захист нотаріусом (ст. 18 ЦК України); 4) самозахист (ст. 55 Конституції, ст. 19 ЦК України); 5) захист за допомогою інших громадських, державних та міжнародних інституцій та їх органів [3, с. 145].

Дослідник О.І. Мацегорін підкреслює, що, якщо спробувати узагальнити класифікації форм захисту суб'єктивних цивільних прав з урахуванням усіх існуючих поглядів, можна виокремити дві основні форми захисту залежно від суб'єктів їх здійснення: юрисдикційна та неюрисдикційна. Основна відмінність між ними полягає у тому, що захист прав та інтересів у юрисдикційній формі здійснюється уповноваженими державою на даний вид правозахисної діяльності органами із властивим кожному з них певним процесуальним порядком діяльності, а захист прав та інтересів у неюрисдикційній формі здійснюється в рамках матеріальних правовідносин і реалізується, як правило, самими учасниками правовідносин [3, с. 146].

Юрисдикційна форма захисту цивільних прав у загальному вигляді є регламентована чинним законодавством діяльність державних органів із захисту порушених або оспорюваних суб'єктивних прав.

Неюрисдикційна форма захисту це певна сукупність дій уповноваженої особи, спрямована на відновлення порушеного права без звернення за захистом цього права до компетентних державних органів та організацій. Способи самозахисту мають відповідати змістові права, що порушене, характерові дій, якими воно порушене, а також наслідкам, що спричинені цим порушенням (ч. 2 ст. 19 ЦК України). Можливість звернення до уповноважених державою органів завжди потенційно існує, однак суб'єкт цивільного права захищає себе власними діями.

Підсумовуючи вище викладене, можна зробити висновки, що захист цивільних прав – це дії по попередженню, припиненню порушення прав чи відновленню порушених прав, охоронюваних законом інтересів громадян та організацій. Будь-яка особа має право на захист свого інтересу, який не суперечить принципам цивільного законодавства, вимогам справедливості, добросовісності, розумності.

Література:

1. Венедіктова І. Нормативне закріплення положень щодо охоронюваного законом інтересу в Цивільному кодексі України / І. Венедіктова // Право України. – 2014. – № 2. – С. 80 – 87.
2. Конституція України від 28.06.1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
3. Мацегорін О.І. Поняття та зміст захисту цивільних прав / О.І. Мавцегорін // Часопис Київського університету права. – 2011. – № 3. – С. 143 – 146.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

Ключка Д.М.

(наук. кер. – викладач вищої категорії Коваленко С.В.)

студент II курсу

*Полтавського нафтового геологорозвідувального
технікуму ПолтНТУ імені Юрія Кондратюка*

ПРАВО НА БЕЗОПЛАТНУ ПРАВОВУ ДОПОМОГУ В УКРАЇНІ

Надання безоплатної правової допомоги є давньою, сталою традицією. В історичних джерелах та юридичній літературі знаходимо відомості про існування безоплатної правової допомоги, зокрема такої, що надавали адвокати. Так, згідно Кодексу українського народу «Права, по котрым судится малороссийский народ» 1743 року, адвокатом могли бути повнолітні, християнської віри, розумово й фізично повноцінні, світського стану чоловіки. Хоча їх робота оплачувалася, передбачалися випадки, коли адвокат повинен був здійснювати захист безкоштовно [2, с. 23].